

Немченко А.С.¹, Назаркіна В.М.¹, Косяченко К.Л.², Бабенко М.М.²

¹*Національний фармацевтичний університет МОЗ України, м. Харків*

²*Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ*

Аналіз моделей публічного управління в системі охорони здоров'я та фармації

economica@nuph.edu.ua

Вступ. Трансформації в українській соціально-політичній сфері та зокрема, реформи в системі охорони здоров'я (ОЗ), обумовлюють перехід до парадигми публічного управління, впровадження принципів прозорості, самоврядування й саморегулювання, а також підвищення відповідальності. Охорона здоров'я є надзвичайно складною системою державних і громадських заходів соціально-економічного, правового, науково-освітнього, організаційно-технічного, санітарно-гігієнічного характеру, спрямованих на забезпечення якості та доступності надання медичної та фармацевтичної допомоги населенню, раціонального розподілу обмежених ресурсів. Від ефективності механізмів і методів управління та їх адекватності умовам сьогодення залежить досягнення визначених цілей і завдань.

Мета дослідження – проаналізувати сучасні тенденції та моделі розвитку публічного управління в системі ОЗ та фармації.

Методи та матеріали. Аналіз та узагальнення наукових публікацій з питань теорії та практики публічного управління, зокрема в системі ОЗ та фармації.

Отримані результати. Терміни «публічне управління» та «публічне адміністрування» увійшли у науковий обіг віднедавна у зв'язку з оптимізацією системи державного управління у всіх сферах економіки, впровадженням принципів децентралізації, автономії та посиленням ролі самоврядних структур, зокрема у сфері охорони здоров'я та фармації.

Під публічним управлінням розуміють діяльність органів управління та місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства щодо

формування та реалізації управлінських рішень суспільного значення, політики розвитку держави та її адміністративно-територіальних одиниць.

Система ОЗ є складною організаційною структурою, ефективність діяльності якої значною мірою залежить від якості управління. Сучасна система публічного управління має відповідати викликам сьогодення, враховувати ризики і невизначеності, породжені новою соціально-економічною реальністю та сприяти інноваціям задля всталеного та конкурентоспроможного розвитку.

Сучасні кризові явища, що виникають в економіці та суспільстві, вимагають зміну концептуальної парадигми публічного управління під впливом реагування адміністративних реформ. Проведений нами аналіз наукових джерел показав, що вченими відзначаються основні тенденції трансформації сучасного публічного управління, які представлені на рис. 1.

<p>Від агентифікації (департаменталізації) до консолідованого управління</p>	<ul style="list-style-type: none"> • надмірна агенціалізація створює перешкоди для координації, управління та нагляду; • на міжнародному рівні проблеми, спричинені надмірною централізацією, спонукали до об'єднаного врядування, посилення міжсекторальної координації та співпраці між відомствами
<p>Від прагматики дня до стратегічного управління</p>	<ul style="list-style-type: none"> • підвищення здібностей прогнозувати ризики і реагувати масштабно й швидко на виклики; • широке застосування big data; • системний підхід зміщує акценти з обговорення процесів та організаційних кордонів на пошук спільних позицій досягнення політичних результатів
<p>Формування гнучкої моделі управління (agile governance)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 4 принципи гнучкості (agile principles) для покращення державних послуг і рішень щодо державної політики: «Результати над результатами», «Реагування на зміни замість слідування плану», «Участь над контролем» і «Самоорганізація над централізацією»
<p>Управління для забезпечення стійкості (resilience governance)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • короткострокова та середньострокова оцінка ризиків стійкості та управління ними; • зворотне стрес-тестування; • звіти про стійкість

Рис.1. Тенденції трансформації сучасного публічного управління

Головними цілями публічної політики в сфері ОЗ в країнах ЄС визначено:

- *міжсекторне партнерство* для покращення параметричних характеристик сфери ОЗ;
- *поліпшення якості життя* людей;
- *ефективне використання інструментарію стратегічного управління* в досягненні цілей ОЗ;
- *активізацію обміну знаннями і втілення інновацій*, розширення бази знань, необхідних для розвитку ОЗ, підвищення здатності медичних працівників та ін. спеціалістів адаптуватися до нових підходів в ОЗ, орієнтація на потреби пацієнтів, максимальне використання інноваційних медичних технологій для підвищення ефективності та якості медичної та фармацевтичної допомоги;
- *підвищення свідомості кожного громадянина* у використанні власних ресурсів здоров'я

Висновки. На сучасному етапі важливим є пошук найбільш суспільно ефективної моделі публічного управління в системі ОЗ та фармації, яка має на меті вчасне і повноцінне забезпечення максимального охоплення населення послугами ОЗ належної якості, обумовлює чітке розуміння комплексу організаційних засад, сучасних форм і засобів впливу.

Література

1. Сидоренко Н. Сучасні тенденції розвитку публічного управління. *Аспекти публічного управління*, 2022. №10(3). С. 59-63. <https://doi.org/10.15421/152220>
2. Organisation of Public Administration: Agency Governance, Autonomy and Accountability. SIGMA Papers №63. Public Governance Directorate, OECD, 2021. 73 с. DOI: <https://doi.org/10.1787/20786581>
3. Желюк Т.Л. Сутнісні детермінанти та наукові підходи до управління охороною здоров'я. *Модернізація менеджменту та публічного управління в системі охорони здоров'я* : монографія; за ред. М.М. Шкільняка, Т.Л. Желюк. Тернопіль: Крок, 2020. 560 с.